

L'objectiu d'aquesta enquesta és fer un perfil de la vida quotidiana d'un periodista on quedin reflectits algun trets comuns del seu tarannà, tant en el vessant personal i social com en el professional. No s'ha plantejat, per tant, com un treball científic, sociològic, profund, i per això, en bona lògica, no n'hem volgut extreure dades estadístiques ni percentuals, sinó unes valoracions genèriques, que són les que us oferim a continuació.

Aspectes escollits

Els trets comuns escollits abracen hàbits personals tan quotidians com poden ser l'hora d'anar a dormir i de llevar-se, el lloc on es dina normalment, si se sol fer migdiada, si hom disposa de temps lliure, o quina és la relació amb els fills; i també aspectes de caire més professional o cultural, com la manera d'elaborar els textos, i si acostumen a guardar-los, quines preferències televisives i radiofòniques es tenen o quin tipus de llibres es llegeixen.

Disponibilitat i col·laboració

D'entrada cal reconèixer i agrair l'absoluta disponibilitat de tots els 21 enquestats amb els quals hem contactat. Ningú no s'hi ha negat ni ha posat cap objecció perquè es publicués el seu nom. El fet de comentar-los que les respostes no serien personals sinó globals n'ha tranquil·litzat més de quatre. De la dotzena de preguntes formulades, n'hi ha hagut dues que, en general, han costat més de contestar: són les que fan referència a quins llibres havien llegit darrerament i a quant temps dediquen als seus fills.

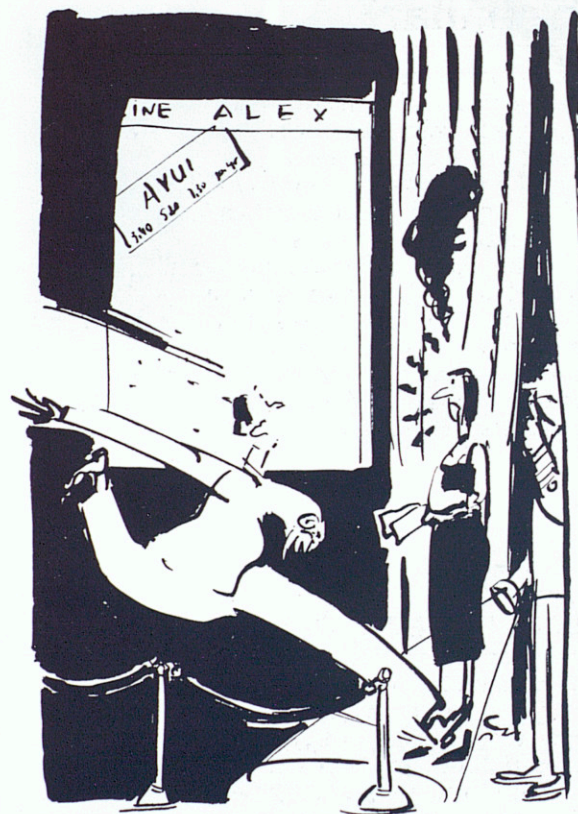
Vint-i-quatre hores en la vida d'un periodista

Preguntes i respostes sobre l'activitat quotidiana, més enllà del treball informatiu

— Manuel Cusachs i Corredó —

Tenen entre 25 i 45 anys. Dormen poques hores, van a la feina majoritàriament en vehicle propi, solen menjar en un restaurant i no fan migdiada. Han oblidat què és escriure a mà o a màquina: l'ordinador és l'eina més utilitzada. Solen guardar els textos d'alguns dels treballs que fan i per vacances no desconnecten del tot de la professió. Solen llegir llibres de ficció, biografies, assajos i els relacionats amb els *media*. Tots miren la TV, sense seguir-ne —diuen— assíduament la programació, ni la de la ràdio. Tenen poc temps lliure, fan esport amb comptagotes i dediquen poc temps als seus fills. L'estrès els persegueix.

El perfil quotidià d'un periodista és el d'una persona que dorm menys hores de les necessàries, que es desplaça majoritàriament a la feina en vehicle propi, que normalment no dina a casa sinó que va a un restaurant, que no fa migdiada i que amb prou feines practica l'esport. No disposa a penes de temps lliure i dedica poques hores als seus fills. L'estrès —com ja hem dit més amunt— és un "company" del periodista.

Sol guardar els treballs que fa i a l'hora de llegir llibres les seves preferències són bastant disperses: novel·la, assaig, biografies, etc. Mira la televisió i escolta emissores de ràdio de forma irregular: els informatius, els reportatges i els debats són els seus espais preferits.

— La majoria dels informadors tenen molt poc temps lliure: fan poc esport i veuen poc els fills —

A quina hora vas a dormir? A quina hora et lleves?

Una gran majoria dels periodistes enquestats diuen que van a dormir entre la mitjanit i les dues de la matinada, i que es lleven entre les set i les nou del matí. N'hi ha un que es lleva abans de les cinc de la matinada, dos que ho fan entre les cinc i les set, i tan sols un s'aixeca a les deu del matí.

La conclusió és que en general van a dormir tard i es lleven aviat; descansen, per tant, només unes set hores de mitjana.

Quin mitjà de transport utilitzes per anar a treballar?

Majoritàriament els enquestats van a la feina en vehicle propi. Una minoria utilitzen un mitjà de transport públic (tren, metro, bus), i només un parell van a treballar a peu.

Algú ha respost que va en cotxe "fins per anar a pixar" i que se li ha convertit en "una prolongació del propi cos".

Un altre diu que ell utilitza tant el mitjà públic com el privat: "El metro per anar a la Universitat i el vehicle propi els caps de setmana, per anar a treballar a la televisió".

Una periodista que treballa a l'estranger es declara "encantada d'anar en metro", ja que, emfasitza, "és un servei molt bo".

Tan sols hi ha hagut un periodista que ha dit que no té cotxe propi i que, per tant, va a treballar en tren.

On dines, normalment?

És aclaparador el nombre d'enquestats que van a menjar al restaurant. Només sis confessen que mengen habitualment a casa.

Els periodistes enquestats que treballen a la televisió solen menjar al restaurant de l'empresa, "a la cantina", tal com l'anomena una periodista enquestada.

Tan sols un diu que s'emporta un entrepà de casa i se'l cruspeix a la mateixa redacció.

Fas migdiada?

La resposta encara és més contundent que l'anterior, ja que tots, excepte dos, diuen que no fan migdiada.

Uns manifesten que no n'han fet mai, "ni quan

Periodistes enquestats

Josep Abril	TVE-Catalunya
Salvador Alsius	TV3
Xavier Barbé	Avui
Joan Barril	La Vanguardia
Teresa Carreras	TVE-Brussel·les
Joan Catà	Avui
Enric Company	El País
Josep Cuní	Catalunya Ràdio, TV3
Helios Dalmau	Federació Catalana de Municipis
Toni Esteve	TVE-Catalunya
Josep Ma. Fàbregas	Catalunya Ràdio
Pere Font Grassa	Ràdio 4
Jaume Guillaumet	Universitat Pompeu Fabra
Rafael Jorba	La Vanguardia - París
Enric Juliana	La Vanguardia
Toni Marín	Antena 3 Radio
Tomàs Molina	TV3
Ma. Josep Recoder	UAB
Carme Ros	TVE-Catalunya
Enric Sala	El Periódico
Joaquima Utrera	El País

és festiu". D'altres expliquen que per a ells fer-ne "és impossible". Alguns, més conformistes, diuen "què més voldria..." o "ja m'agradaria, ja...". I algun arriba a dir: "Si en faig em poso de mal humor".

Dos enquestats admeten sense embuts que sí que en fan. Fins i tot se'ls nota una certa satisfacció en confessar-ho. L'un ens diu amb contundència: "Això sí, a casa o en un sofà de la redacció", i l'altre que practica el *sillon-bol* a l'hora que fan el telediari de la tarda: "Em quedo com dopat entre les 3 i les 5 de la tarda". Cal dir en descàrrec seu que és un dels que es lleven més d'hora.

Com elabores els teus textos?

A l'hora de redactar els textos, l'ordinador s'emporta la palma enfront de l'escriptura a mà o a màquina. Pràcticament tothom ha arraconat el bolígraf o la màquina d'escriure.

N'hi ha un parell que fan primer un esborrany a mà i després el passen a l'ordinador, i un altre que l'esborrany el fa a màquina, per acabar-lo també a l'ordinador.

Alguns semblen lamentar-se de fer servir l'ordinador, en afegir a la seva resposta un "malauradament" o un "per desgràcia". D'altres subratllen l'avantatge que dona l'ordinador "de poder fer esborranys".

Un altre confessa, sense cap pudor, que "escriure a mà ja se m'ha oblidat".

Guardes les informacions que fas i que es publiquen?

Que hagin respost negativament només n'hi ha hagut quatre. La resta sí que guarda els textos que fa (l'original o bé en forma de retalls de premsa o vídeos), si bé bastants ho fan de manera esporàdica.

— Quasi tots es desplacen en cotxe, però molt pocs poden anar a casa a dinar i a fer la migdiada —

Les respostes més usals han estat: "No, ja pots comptar, alguna cosa esporàdica", "normalment sí", "depèn, no totes, algunes coses sí que les guardo de forma selectiva"; i hi ha qui diu guardar-ho tot. D'altres es dediquen a retallar els seus escrits publicats als diaris o graven algun programa de televisió en què han participat. Alguns diuen que guarden els escrits durant uns mesos o "un any".

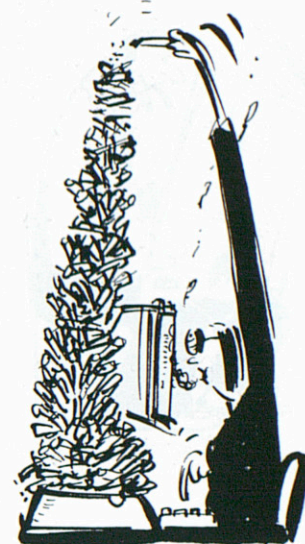
Per vacances t'oblides de la professió o no?

A aquesta pregunta la majoria ha respost que ho intenta o bé que ho fa parcialment. I els que diuen oblidar-se de la professió durant les vacances són una minoria, però bastant considerable.

Algunes de les respostes són d'aquest calibre: "No desconnecto mai. Sempre penso en la feina. És un defecte de la professió"; com un altre que diu que porta "l'antena posada". Alguns asseguren que intenten oblidar-se que són periodistes i d'altres diuen que se n'obliden. La majoria, però, no ho fan en termes absoluts: "No desconnecto totalment", "en el sentit de treballar, de no fer feina", "parcialment". Un altre se n'oblida, però "llegeixo diaris -diu- i segueixo l'actualitat que em pot servir".

Un altre cas és el del que desconnecta "bastant, i llegeixo allò que no pots llegir", o el d'aquell que diu que ho fa, però "no del tot, sempre aprofito alguna cosa o altra". N'hi ha un que ens ha dit que per raons de feina cada dia s'ha llegit 4 o 5 diaris i que per vacances només en llegeix un.

Hi ha un parell d'enquestats que defineixen el seu grau de desconnexió amb percentatges:

Fumadors: el doble que la mitjana

El servei municipal de Drogodependències de l'Ajuntament de Reus ha realitzat en el mes de maig de 1994 una enquesta a 59 periodistes (40 homes i 19 dones) amb una mitjana d'edat de 30 anys, que treballen en diferents mitjans de comunicació de les comarques de Tarragona. Representen el 41,5% del total de periodistes col·legiats a Tarragona (142).

Els fumadors

El 67% dels periodistes d'ambdós sexes són fumadors, la qual cosa representa una prevalença molt superior a la població general catalana i a la d'altres col·lectius professionals estudiats.

Farmacèutics: 32% de fumadors¹

Població general: 36% de fumadors¹

Metges: 38% de fumadors¹

Infermeres: 40% de fumadores¹

Mestres: 47% de fumadors³

(1) Font: Departament de Sanitat i Seguretat Social. Gener. 1990.

(2) Font: Salut Pública. Ajuntament de Reus. 1994.

(3) Font: Departament de Sanitat i Seguretat Social. Gener. 1986.

– En proporció, hi ha més fumadores que fumadors, ja que el 63% de les dones periodistes ho són, mentre que entre els homes són fumadors el 52%.

– La immensa majoria dels fumadors, 73%, volen deixar el seu hàbit, uns a curt termini (30%) i d'altres a llarg termini (43%).

Els ex-fumadors

– Representen el 15% de la mostra. Més de la meitat d'ells (4 homes i 1 dona) fa més d'un any que han deixat de

fumar i, per tant, s'han consolidat com a ex-fumadors.

– Els principals motius que els han portat a deixar de fumar han estat la prevenció de malalties i la reducció de símptomes que tenien associats al consum de tabac. El tercer motiu és tenir consciència de la dependència.

Els no fumadors:

– Un alt percentatge són homes (76%).

– Creuen que els factors que han influït en el fet que no arribessin a fer-se fumadors són tenir uns hàbits de vida sana (educació alimentària i exercici...) i la presència d'un entorn familiar poc o gens fumador.

Resultats sobre actituds:

El 76% dels enquestats creuen que el tabac és una droga, la qual cosa reflecteix uns coneixements clars sobre el tabaquisme i el concepte de drogodependència.

– El 81% dels periodistes pensen que la prohibició de fumar en els llocs públics és una mesura legislativa adequada, cosa que demostra una actitud altament respectuosa i favorable envers els no fumadors.

– Solament un 31% dels enquestats diuen que s'hauria d'evitar l'actual publicitat directa de marques *light* i la indirecta en els mitjans de comunicació (n'hi ha un 40% en desacord i un 29% d'indiferents).

Els autors de l'enquesta consideren que aquesta permissibilitat de la publicitat fomentadora del tabaquisme està probablement relacionada amb el dret a la llibertat d'expressió, sempre defensat pels periodistes, que preval sobre criteris sanitaris i educatius, més valorats per altres professionals. ●

“meitat i meitat”, diu un, i “en un 75%”, l'altre.

Una enquestada arriba a dir que per vacances no solament no desconnecta, sinó que “m'emporto sempre feina, com tesis doctorals, etc.”.

Segueixes o enregistres algun programa de televisió?

Els informatius i els reportatges són els gèneres preferits a l'hora d'opinar sobre les preferències televisives. Els segueixen en importància les pel·lícules i els debats, i, molt de lluny, els documentals.

Tothom mira la televisió, si bé la majoria diu que no ho fa d'una manera habitual: “No segueixo cap programa concret”, diu un. Un altre sol gravar “Un tomb per la vida”. I un altre no es perd cap capítol de la sèrie “Poble Nou”, i a més assegura que dins la professió hi ha molts periodistes que la segueixen.

Més d'un sol enregistrar reportatges, documentals o pel·lícules i algun altre confessa que li encanta fer *zapping*.

Segueixes alguna tertúlia radiofònica?

Una majoria molt ajustada dels enquestats diuen que no escolten cap tertúlia de forma habitual, i que els que ho fan segueixen les d'“El matí de

Josep Cuní”, a Catalunya Ràdio, i ja més escadusserament “La linterna”, de la COPE, “La peña”, de Radio Nacional, “Protagonistas”, a Onda Cero, i la que comanda Iñaki Gabilondo a la SER. Alguns solen escoltar-les mentre es dutxen i d'altres quan es desplacen en cotxe entre casa seva i el lloc de treball. Un diu que escolta “La linterna” de la COPE a la nit, quan torna a casa, “perquè m'estimula”. En canvi n'hi ha un altre que fa tot el contrari: “No les escolto perquè em posen molt nerviós”.

Un parell dels enquestats participen en tertúlies radiofòniques. I alguns altres diuen que no les escolten per incompatibilitat amb el seu horari de treball.

Durant el dia disposes de temps lliure?

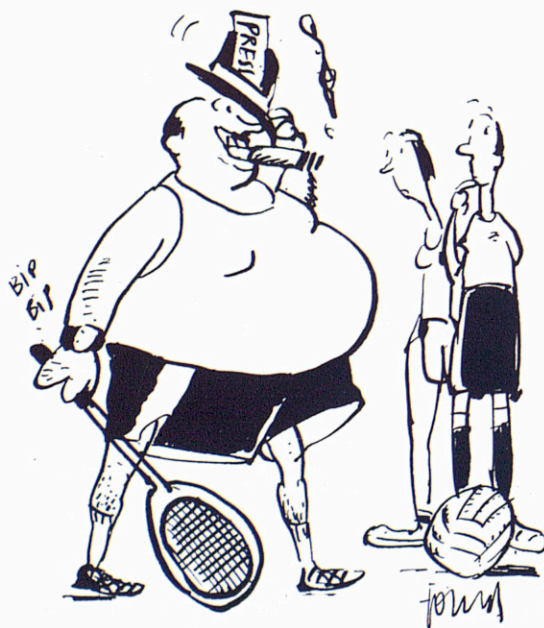
Una lleugera majoria confessa tenir molt poc temps lliure durant la jornada laboral, i la major part d'ells diuen que en tenen a la tarda. Una minoria assegura que no en té gens. I uns quants més diuen que només disposen de temps lliure els caps de setmana.

Un que diu que en té una mica al matí l'aprofita per anar en bicicleta, i una periodista explica que “amb dues criatures el temps lliure que tinc és molt escàs”.

És a dir, que gairebé tots reconeixen tenir-ne molt poc o no tenir-ne. L'estrès és, doncs, un company inseparable de la professió.

Practiques algun esport?

Aquesta pregunta ha sorprès a més d'un, i ha provocat algunes respostes que semblaven destinades a justificar la manca o l'escassetat de pràctica esportiva. Quant als esports més escollits, ho han estat per aquest ordre: caminar pel camp o la ciutat, jugar a tennis, fer gimnàstica, anar en bicicleta o practicar la natació. Dels qui diuen fer esport, n'hi ha un que ha reconegut que fa “una hora de tennis a la setmana”, el que va en bicicleta hi va “quan fa bon temps”, i una periodista que fa natació practica aquest esport, explica, “perquè tinc la piscina davant de casa”. N'hi ha hagut uns quants que consideren fer esport “caminar bastant per Barcelona”, i un parell diuen practicar el muntanyisme –quan poden, és clar-. Només un ha contestat que fa diverses modalitats esportives: “Corro, faig *footing*, jugo a tennis i faig gimnàstica”.

— El programa de televisió més seguit és “Poble Nou”, i el de ràdio, “El matí de Josep Cuní” —

Els que han confessat que no fan cap mena d'esport han estat tres; un d'ells amb un "No, mai!" rotund, militant, talment com si ens hagués dit "però què t'has pensat de mi?"; el segon ha reconegut que ara no en practica cap, però diu que "havia jugat a futbol sala", i el tercer, una periodista, ha dit sense embuts: "No en faig. Sóc una repugnant gandula. A l'estiu vaig a un gimnàs".

Si tens fills, quant de temps els pots dedicar?

La majoria dels enquestats tenen fills, però s'han sincerat i confessen unànimament que els dediquen poques hores: "Doncs, home, al vespre a partir de les 7 i a l'estiu, per vacances", diu un. "Això sí que és un problema", reconeix un altre, "els dedico els caps de setmana, fonamentalment, i els vaig a buscar a l'escola". "Per desgràcia molt poc", diu una periodista. "Tant com puc, però en una corresponsalia has d'estar sempre al peu del canó". "A l'hora de sopar, amb tot el que això comporta, és a dir, una estona abans i una estona després", explica un que treballa en una emissora de ràdio. Un altre periodista radiofònic diu: "Plego d'hora per anar-los a buscar a l'escola".

La periodista que abans ens deia no fer cap esport ara diu, en canvi: "Afortunadament, els dedico bastant temps: unes cinc hores diàries, i els caps de setmana sencers per a ells". N'hi ha un parell que tenen els fills grans, però diuen que els dediquen moltes hores i que mantenen amb ells un bon diàleg. En resum, podem dir que els periodistes amb fills tenen la mala consciència de dedicar-los menys temps del que caldria.

Quins llibres llegeixes o has llegit últimament?

La resposta a aquesta pregunta ha fet rumiar bastant a més d'un: per haver de buscar en el bagul dels records o per haver de recordar títols o autors.

La coincidència d'una minoria important és significativa: *El Virrei*, de Josep Antich, és el llibre que han anomenat més vegades, alguns perquè ja l'han llegit i d'altres perquè ho pensen fer aviat.

El segueixen *Una vida entre burgesos*, de Manuel Ortínez, i *El cor de l'espiral*, d'Antoni Dalmau.

Alguns dels títols anomenats però menys coincidents en les preferències dels enquestats han estat:

<i>El perquè de tot plegat</i>	Quim Monzó
<i>La noia del timbal</i>	Josep Bras
Primer volum de les	
<i>Obres Completes</i>	de Ma. Aurèlia Capmany
<i>Televisió i Educació</i>	Joan Farrés
<i>Contagi</i>	Màrius Serra
<i>La ciudad de los arquitectos</i>	Llàtzer Moix
<i>Els catalans i el poder Franco</i>	Josep Vidal Folch
<i>Les hores detingudes</i>	Paul Preston
<i>El general Batet</i>	Ramon Solsona
<i>Del amor y otros demonios</i>	Hilari Raguer
<i>Sueños de banquero</i>	Gabriel García Márquez
<i>Un viaje a la India</i>	Ernesto Ekaizer
<i>Il secondo diario mínimo</i>	E.M. Forster
<i>Liberalismo</i>	Umberto Eco
<i>Gala</i>	John Gray
<i>Le président</i>	Chantal Vieulle
<i>Beloved</i>	Franz Olivier Giesbert
<i>Autobiografía del general Franco</i>	Toni Morrison
<i>Mujer de rojo sobre fondo gris</i>	M. Vázquez Montalbán
<i>La tribu del lobo, la tribu del fuego y la tribu de la tierra</i>	Manuel Delibes
<i>Malena es un nombre de tango</i>	Michael Gear i Catherine O'Neil
<i>Historia de la Vanguardia</i>	Almudena Grandes
<i>Territorio comanche</i>	Gaziel
<i>Azul</i>	Arturo Pérez Reverte
<i>La lista de Schindler</i>	Rosa Regàs
	Thomas Keneally

Quasi tothom ha respost breument, després de recordar títols i autors. D'altres han volgut fer alguns comentaris, com el que reconeix que més que llegir "picotejo llibres", o un altre que ens diu: "Quan vaig en metro llegeixo llibres de poesia", o un darrer que llegeix les obres d'Agatha Christie quan va al wàter. ●

— La pregunta sobre l'últim llibre llegit ha obligat a més d'un a rumiar una estona per buscar en el bagul dels records —